

Sme pripravení na starnutie obyvateľstva?

Dopady starnutia na trh práce a dlhodobú starostlivosť

Ing. Eduard Heger

Poslanec NR SR

Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti (OLANO)

Pripravenosť a najväčšie dopady:

Nie sme pripravení!

Najväčšie dopady:

1. na verejné financie

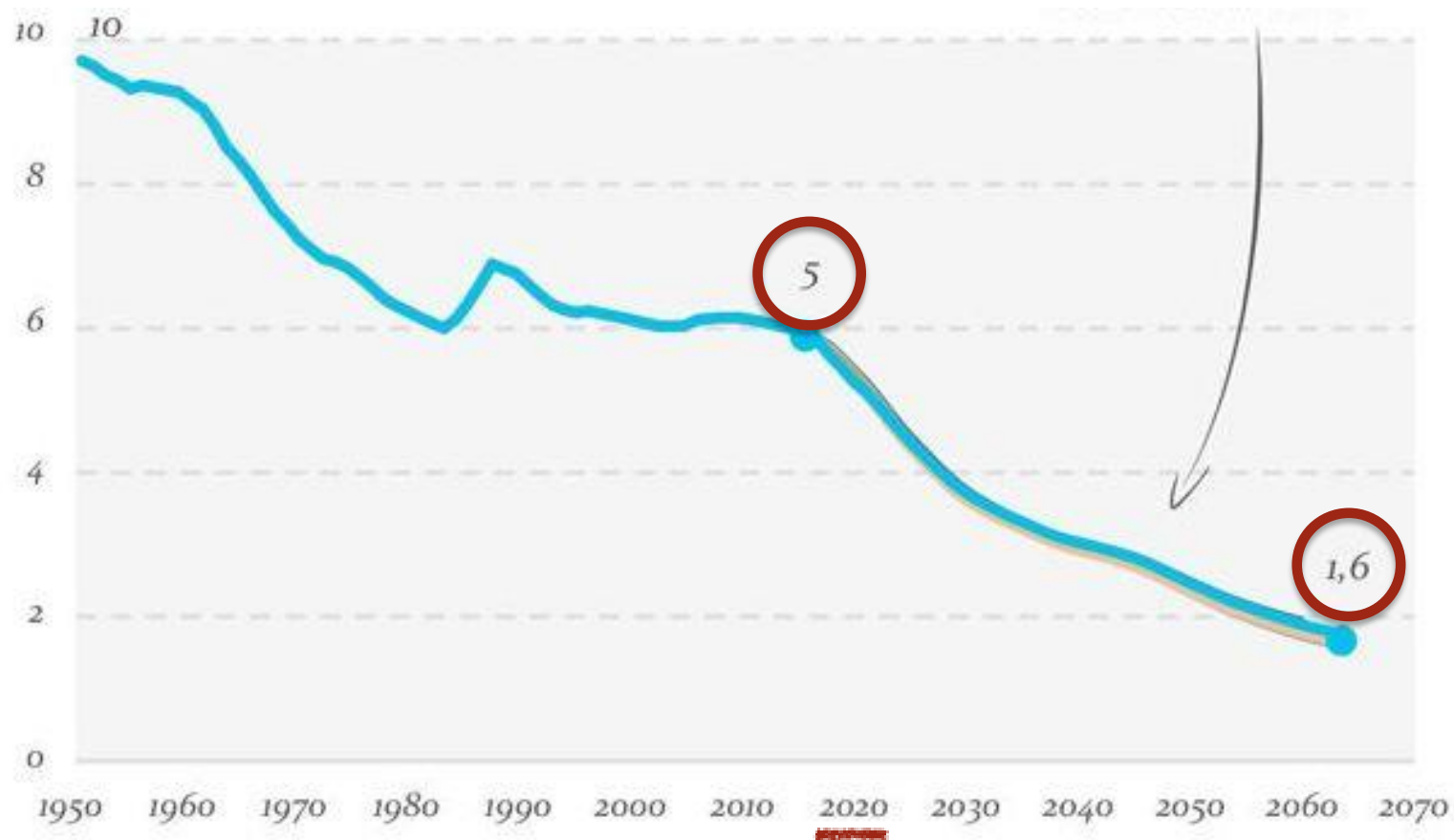
1. dôchodkový strop - nevyvážený zásah do trhu práce!
2. po zavedení stropu vzrastie indikátor dlhodobej udržateľnosti z 1,09 % HDP na 2,05 % HDP
3. výška verejného dlhu v roku 2067 v základnom scenári zo 132 % HDP na 212 % HDP, čiže o 80,2 % HDP, čo je 138 miliárd eur v cenách roku 2017
4. **Preto:** rozpočtová zodpovednosť!!! - Priority - Hodnota za peniaze

2. na trh práce

3. na sociálne služby - dlhodobú starostlivosť

Dopady starnutia obyvateľstva na trh práce:

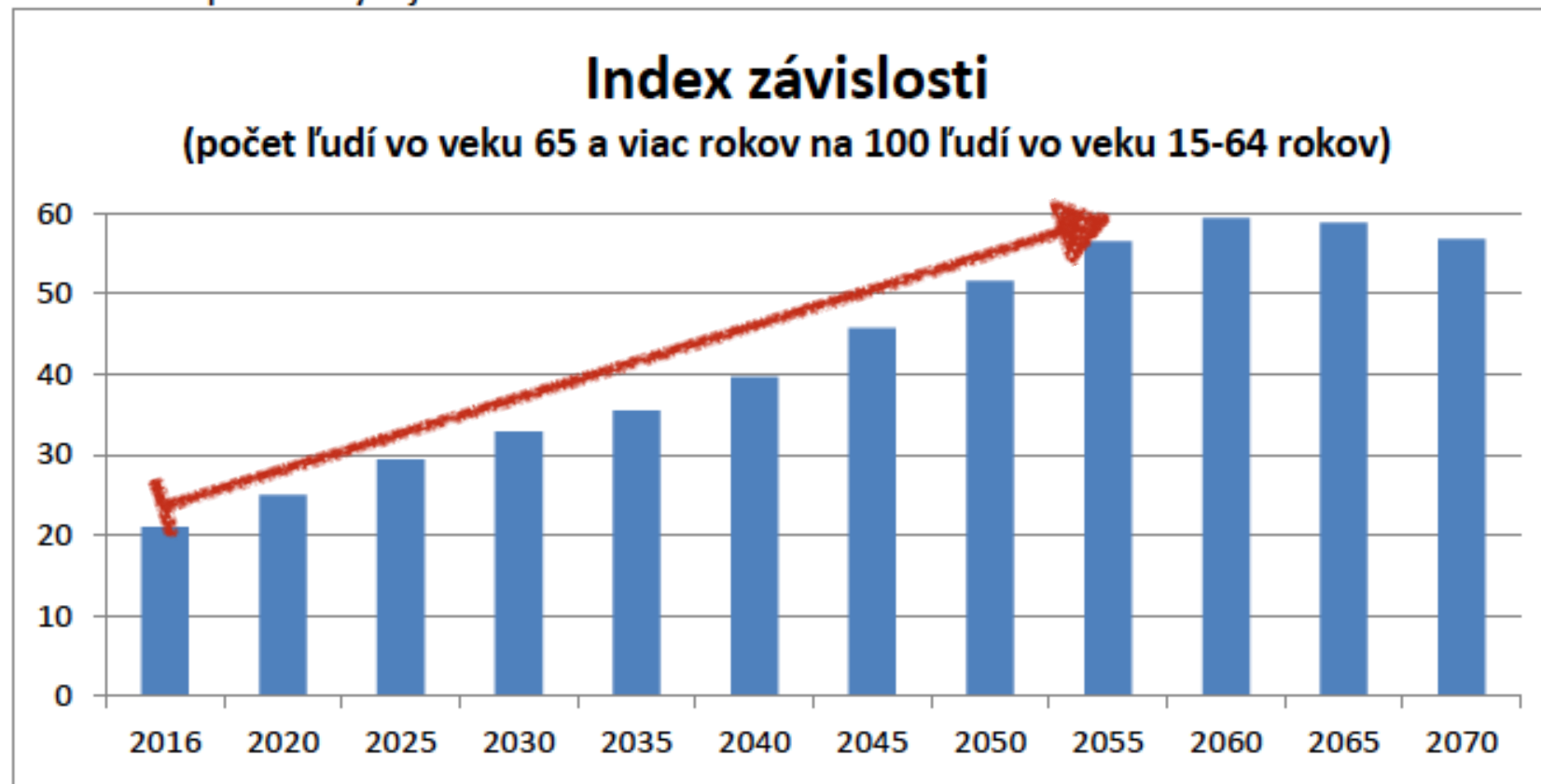
Počet pracujúcich na 1 seniora sa zníži z terajších 5 na 2 a menej.

Zdroj: RRZ

Dopady starnutia obyvateľstva na trh práce:

Graf 4: Predpovede vývoja indexu závislosti v starom veku na Slovensku

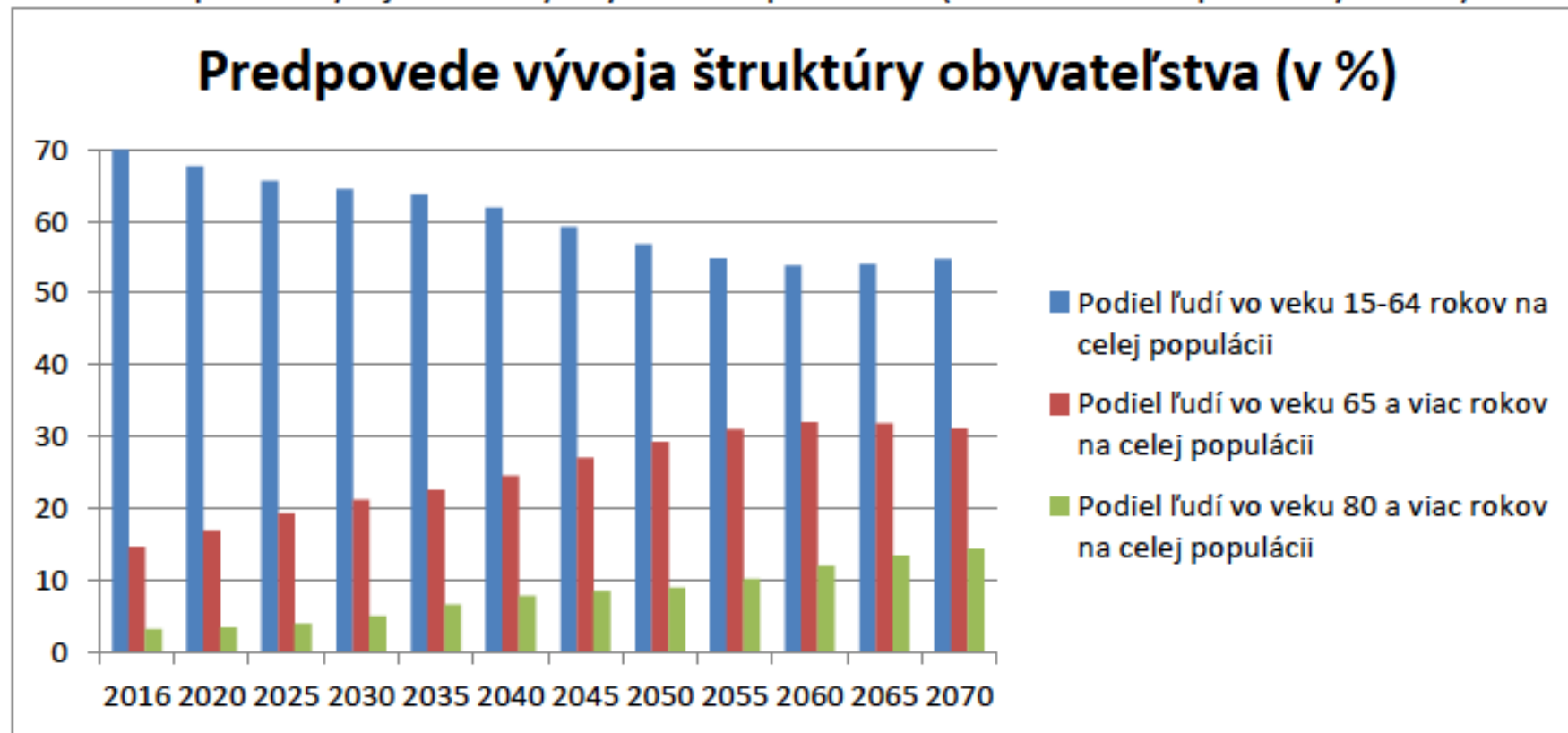

Zdroj: The Ageing Report 2018, Európska komisia

Dopady starnutia obyvateľstva na trh práce:

- V rokoch 2016-30 klesne počet ľudí v produktívnom veku 15-64 rokov približne o 200-tisíc,
- v rokoch 2016-2050 o vyše 800-tisíc a
- v rokoch 2016-2070 o 1,1 milióna.

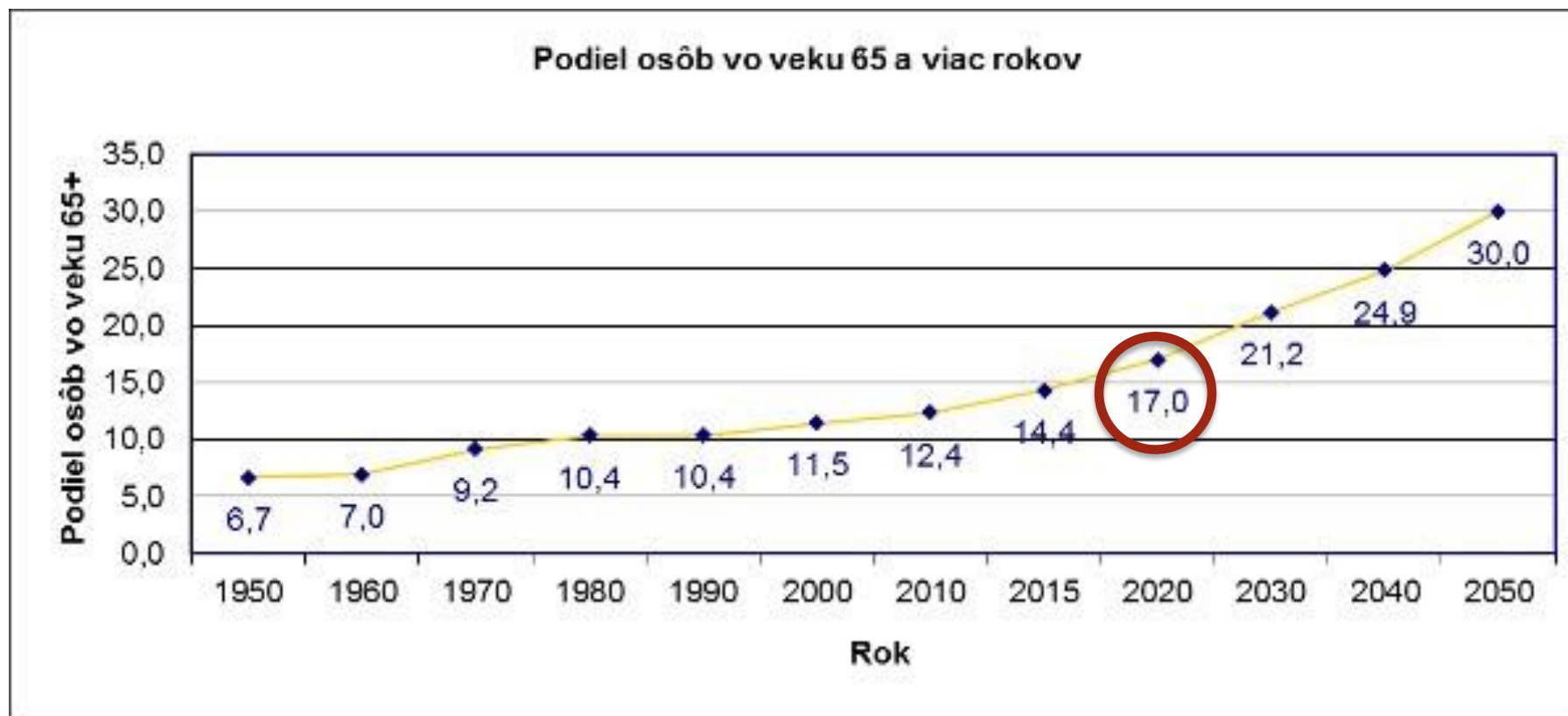
Graf 5: Predpovede vývoja štruktúry obyvateľstva podľa veku (v % z celkového počtu obyvateľov)

Zdroj: The Ageing Report 2018, Európska komisia

Dopady starnutia obyvateľstva na trh práce:

Krajina seniorov: V roku 2050 bude až 30% populácie tvoriť seniori.

Zdroj: Výskumné demografické centrum

Dopady starnutia obyvateľstva na trh práce:

V rokoch 2015 - 2025 ubudne z trhu práce:

- ◆ ročne zhruba 20-tisíc ľudí,
- ◆ za 10 rokov 200-tisíc ľudí,
- ◆ v zahraničí pracuje približne 300-tisíc ľudí.
- ◆ v roku 2035:
  - ◆ bude 300-tisíc ľudí vo veku nad 80r. (dvojnásobný počet ľudí oproti roku 2015)
  - ◆ počet ľudí vo veku 15-44 rokov sa zníži takmer o $\frac{1}{4}$ (oproti roku 2015)

V roku 2050 bude v dôsledku starnutia chýbať:

- 15% pracovnej sily v EU,
- 21% pracovnej sily v SR.

Trh práce - možné riešenia:

1. Návrat Slovákov zo zahraničia
2. Efektivita verejnej správy a prirodzený presun pracovnej sily
3. **Využitie seniorov - dôležitá je inklúzia seniorov na pracovnom trhu**
  1. flexibilita úväzkov
  2. možnosť rekvalifikácie
  3. štruktúra ekonomiky - menej náročné pracovné miesta
4. Migrácia - riadená a účinná
5. **Rodinná politika - prorodinné opatrenia:**
  1. Rastúci a vyšší daňový bonus na deti, rodinné zdaňovanie, bonus na úroky z hypotéky pre rodiny s deťmi
  2. Podpora nájomného bývania
  3. Lepšia podpora rodiny a služby pre prípad ťažkostí

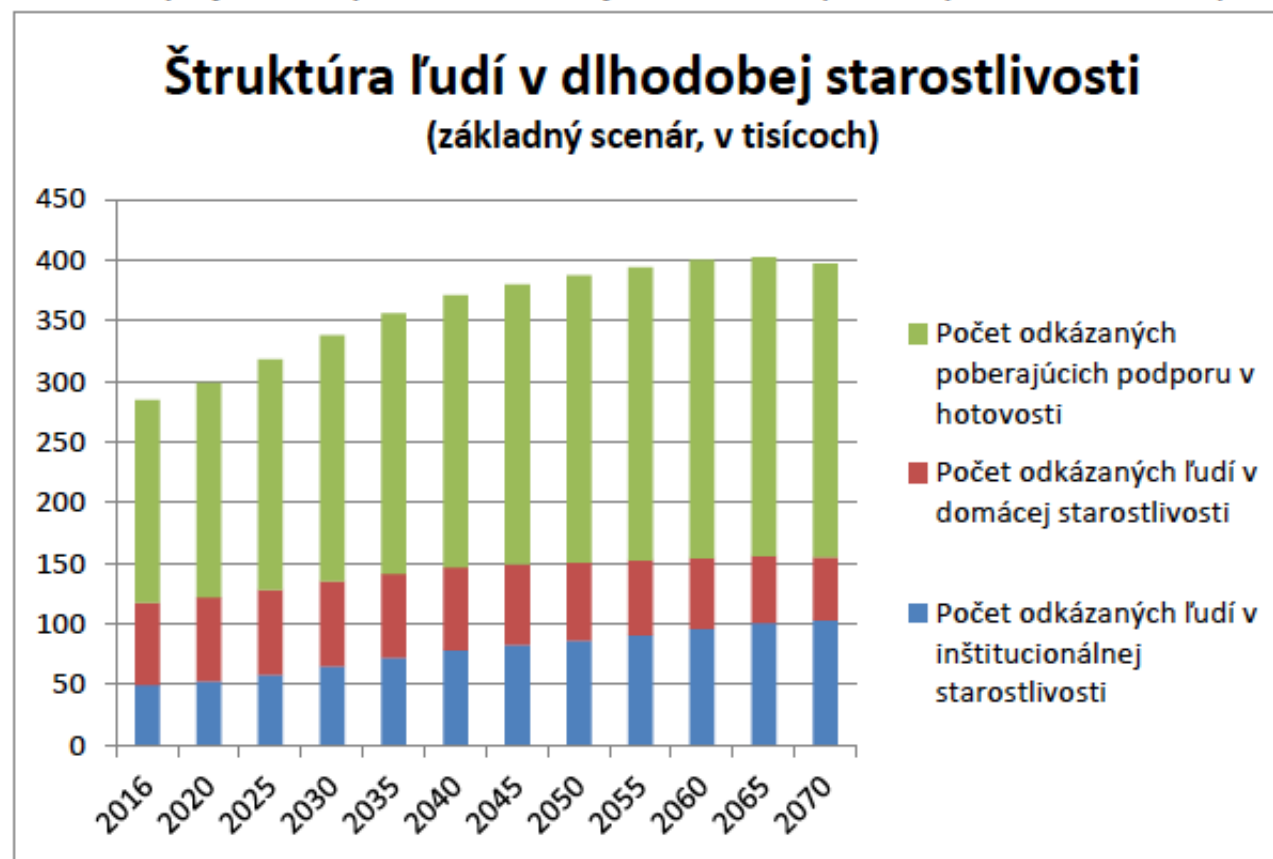
Dopady starnutia obyvateľstva na dlhodobú starostlivosť:

Podľa The Ageing Report 2018 poberalo v roku 2016:

- sociálne benefity v rámci formálnej starostlivosti 285-tisíc ľudí.
- Z toho 59 % (167-tisíc) poberalo podporu v hotovosti.
- Ďalších 24 % (68-tisíc) bolo v domácej starostlivosti a
- 17 % (50-tisíc) v inštitucionálnej starostlivosti, teda najmä v pobytových sociálnych zariadeniach.

V dlhodobých projekciách sa v základnom scenári **očakáva nárast** podielu ľudí v inštitucionálnej starostlivosti, **čo je najdrahšia forma dlhodobej starostlivosti**, na 26 % v roku 2070.

Graf 15: Vývoj štruktúry ľudí v dlhodobej starostlivosti (základný scenár, v tisícoch)

Zdroj: The Ageing Report 2018, Európska komisia

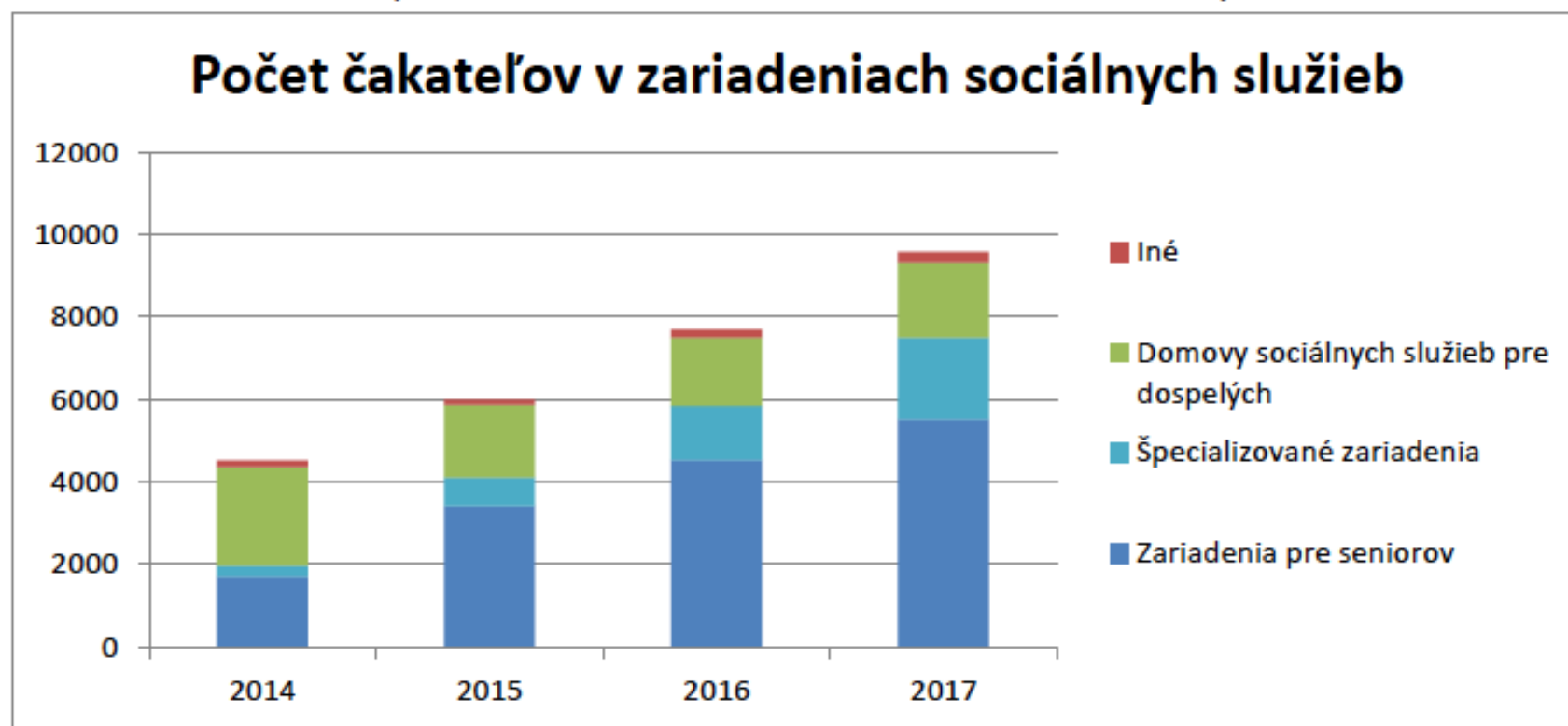
Dopady starnutia obyvateľstva na dlhodobej starostlivosti:

Jedným z problémov systému dlhodobej starostlivosti je nedostatočná kapacita zariadení.

Počet občanov zaradených do poradovníka čakateľov na miesto v zariadeniach sociálnych služieb každoročne stúpa.

Kým ku koncu roka 2014 bolo v týchto zariadeniach 4521 čakateľov, ku koncu roka 2017 stúpol ich počet na 9586.

Graf 17: Počet občanov v poradovníku čakateľov na miesto v zariadeniach sociálnych služieb

Zdroj: Správa o sociálnej situácii obyvateľstva SR za rok 2017, Ministerstvo práce, rodiny a sociálnych vecí SR

Dlhodobá starostlivosť:

System dlhodobej starostlivosti - NEPRIPRAVENÍ na starnutie!

- ◆ nedostatočný
- ◆ ovplyvnený situáciou na trhu práce
- ◆ ovplyvnený stavom zdravotníctva

Opatrenia:

- ◆ prevencia:
  - ◆ sektor zdravotníctva a osвета
  - ◆ viac rokov v zdraví - udržať čo najdlhšie na trhu práce
- ◆ financovanie (zatraktívniť)
- ◆ rodinná politika - medzigeneračná prepojenosť
  - ◆ pomoc rodičov
  - ◆ pomoc rodičom

Ďakujem za pozornosť.

Využitie seniorov:

Dôležitá je **inklúzia seniorov**, aby dokázali byť aspoň čiastočne produktívnymi prispievateľmi do štátneho rozpočtu a rozpočtu obcí.

Výzvy:

1. Komunikácia, osвета voči seniorom
2. Doprava, voľný čas, šport
3. Čiastočné pracovné úväzky, dobrovoľníctvo
4. Otvorenie zákonných a praktických možností vzdelávania
5. Umožniť zapojiť sa do dobrovoľných aktivít - športové kluby, krúžky, centrá, komunitná činnosť, starostlivosť o okolie, zelené hliadky

Riešenia pre trh práce

1. Kratšie úväzky + práca z domu, zdieľané pracovné miesta
2. Menšia fyzická námaha - menšie zaťaženie stresom, automatizácia
3. Viac možností rekvalifikácie - osvojenie si moderných technológií

Dôchodky a sociálny systém - možnosti:

- A) Zvýšiť opatrovateľský príspevok na úroveň minimálnej mzdy
- B) Možnosť zrušenie doplatkov za lieky u seniorov
- C) Dávka v odkázanosti - jeden sociálny nástroj namiesto džungle rôznych dávok
- D) Možnosť odchodu do predčasného dôchodku po 40 odpracovaných rokoch

(bez štúdia, nezamestnanosti, vojenskej služby)

Starostlivosť o seniorov:

Bude rásť tlak:

- na vytváranie menej náročných pracovných miest,
- vyššie výdavky Sociálnej poisťovne a
- výdavky na starostlivosť.

Oblasti na výdavkovej strane:

1. **Zdravotníctvo:** viac miest v nemocniciach, širšia ambulantná starostlivosť, kúpeľníctvo a pod.
2. **Dávky v odkázanosti a iné finančné dávky:** skokový nárast.
3. **Soc. starostlivosť:** preferovaná denná, ambulantná a v domácnosti namiesto ústavnej.
4. **Prevencia:** kľúčové sú aktivity na udržanie fyzického a psychického zdravia.

Riešenia pre trh práce

Prevenca - silná rodinná politika, kvalitné služby

Pritiahnuť ľudí zo zahraničia a reformovať vzdelávací systém

Prorodinné opatrenia:

- 1. Rastúci a vyšší daňový bonus na deti, rodinné zdaňovanie, bonus na úroky z hypotéky pre rodiny s deťmi**
- 2. Podpora nájomného bývania**
- 3. Lepšia podpora rodiny a služby pre prípad ťažkostí**

Súčasťou riešenia musí byť: zlepšenie zdravotníctva a návrat ľudí zo zahraničia - vyššie platy a lepšia kvalita krajiny.